שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה ממך תיקדש דקדשה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי מי דמי התם בידו לפדותה הכא אין בידה לגרש עצמה הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים לכשאפדנה ממך תיקדש דקדשה מתקיף לה רב אשי מי דמי התם לעשר שנים מיהא בידו לפדותה והכא אין בידה לגרש עצמה לעולם אלא אמר רב אשי קונמות קא אמרת שאני קונמות דקדושת הגוף נינהו וכדרבא [א]דאמר רבא [א]הקדש חמץ [ב]ושחרור מפקיעין מידי שיעבוד ונקדשו מהשתא אלמוה רבנן לשיעבודיה דבעל כי היכי דלא תיקדש מהשתא: **מתני'** [ג]ואלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה טוחנת ואופה ומכבסת מבשלת ומניקה את בנה [ד]מצעת לו המטה [ה]ועושה בצמר [ו]הכניסה לו שפחה אחת לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת [ז]שתים אין מבשלת ואין מניקה את בנה [ח]שלש אין מצעת לו המטה ואין עושה בצמר ארבע יושבת בקתדרא רבי אליעזר אומר [ט]אפי' הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות בצמר שהבטלה מביאה לידי זימה רשב"ג אומר [י]אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה יוציא ויתן כתובה שהבטלה מביאה לידי שיעמום: **גמ'** טוחנת ס"ד אלא אימא [כ]מטחנת ואיבעית אימא [ל]בריחיא דידא מתני' דלא כר' חייא דתני ר' חייא [מ]אין אשה אלא ליופי אין אשה אלא לבנים ותני ר' חייא אין אשה אלא לתכשיטי אשה ותני ר' חייא הרוצה שיעדן את אשתו ילבישנה כלי פשתן הרוצה שילבין את בתו יאכילנה אפרוחים וישקנה חלב סמוך לפירקה: ומניקה את בנה: לימא מתניתין דלא כבית שמאי דתניא [נ]נדרה שלא להניק את בנה בש"א שומטת דד מפיו בה"א [ס]כופה ומניקתו [ד]נתגרשה אינו כופה [ה]ואם היה מכירה נותן לה שכרה וכופה ומניקתו מפני הסכנה אפי' תימא ב"ש [ו]הכא במאי עסקינן כגון שנדרה היא וקיים לה הוא וקסברי ב"ש [ז]הוא נותן אצבע בין שיניה וב"ה סברי היא נתנה אצבע בין שיניה ונפלגו בכתובה בעלמא ועוד תניא בש"א אינה מניקה אלא מחוורתא מתניתין דלא כב"ש: אם היה מכירה:

עד

לא דמיא אלא להא. לא דמי לשדה זו שמשכנתי לך סתם אלא לאומר שדה זו שמשכנתי לעשר שנים דאין בידו לפדותה והקדישה עכשיו: **דקדשה.** דהא שלו היא: **דקדושת הגוף נינהו.** כקדושת מזבח שאין להן פדיון כך אין פדיון לקונם להיות ניתר למי שנאסר עליו שהרי אינו הקדש גמור לתפוס פדיונו אלא אסור על אדם אחד וכיון דקדושת הגוף הוא מפקיע מידי שעבוד שהיא משועבדת לבעלה וחייל. ולקמן פריך א"כ מאי איריא שמא יגרשנה מהשתא חייל: **הקדש.** כגון ששיעבד שורו לבעל חוב וחזר והקדישו מפקיע שעבוד המלוה וגובה חובו ממקום אחר וזה כשר לקרבן ואינו גזול דלא הוה קני ליה אלא לגוביינא בעלמא. ודוקא קדושת הגוף אבל קדושת דמים דבדק הבית לא מפקיע שעבוד כדתנן בערכין (דף כג:) מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים הללו כו': **חמץ.** עשה חמצו אפותיקי לעובד כוכבים והגיע הפסח איסור חמץ מפקיעו משעבוד העובד כוכבים ונאסר בהנאה. והא דתנן (פסחים דף ל:) עובד כוכבים שהלוה לישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה אוקמינן לה התם (לא:) כשהרהינו אצלו שמסרו בידו משכון: **ושחרור.** עשה עבדו אפותיקי ושחררו הלוה משוחרר וזה גובה חובו ממקום אחר: **ונקדשו מהשתא.** מאי איריא דקתני שמא יגרשנה מהשתא נמי קדיש: **אלמוה רבנן לשעבודיה דבעל.** בעודה תחתיו דשויוהו רבנן כלוקח גמור ולא כמלוה: **מתני' אופה.** פת: **שתים אינה מבשלת כו'.** בגמרא[ו] פריך אמאי לא איפטרה מכולהו בחדא שפחה שהכניסה במקומה: **יושבת בקתדרא.** לא תטרח בשבילו לילך בשליחות להביא לו חפץ מבית לעליה: **שעמום.** שיגעון: **גמ' טוחנת ס"ד.** הרחים מגלגלין האופן וטוחן: **מטחנת.** מכינה לצרכי טחינה נותנתו באפרכסת וקולטת הקמח: **ואיבעית אימא.** לעולם טוחנת היא עצמה: **דידא.** רחיים של יד: **לתכשיטי אשה.** שיקנו לה תכשיטין להתנאות בהן: **שיעדן.** את זיוה. אישקלויי"ר בלע"ז: **לפירקה.** ימי הנעורים: **שומטת דד מפיו.** לא תניקנו שחל הנדר. אלמא לא משעבדא ליה: **כופה ומניקה.** דמשעבדא ליה ולא חל הנדר: **אם היה מכירה.** שאינו רוצה לינק מאחרת: **הכא במאי עסקינן.** ברייתא: **ונפלגו בכתובה בעלמא.** נדרה מליהנות לו וקיים לה בש"א תצא ותטול כתובה ובה"א תצא בלא כתובה: **ועוד תניא.** גבי כל הנשים ואפילו בלא נדר: **אינה מניקה.** אם אינה רוצה:

עד

שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה ממך תיקדש. משמע דבעודה ממושכנת אינו יכול להקדיש דאין כח להקדש לבטל כח המלוה שהיא ממושכנת בידו ותימה דאמרי' בסוף איזהו נשך (ב"מ עג:) רב מרי בר רחל משכן ליה עובד כוכבים ההוא ביתא אזל עובד כוכבים זבניה לרבא נטר תריסר ירחי שתא ושקל אגר ביתא ואמטייה לרבא כו' אלמא הפקיע המכר כחו של רב מרי שהיה לו לדור בבית חנם שהיתה ממושכנת בידו והפקיע המכר כחו והולך להעלות לו שכר לרבא וי"ל דאין זה הפקעת כח אלא לפי שהיה סבור רב מרי שהיה רבא חייב לו דמי המשכנתא במקום העובד כוכבים ולא רצה לדור בחצירו חנם משום רבית וא"ל רבא כדיניהם עבידנא לך דרבא לא מיחייב ליה מידי אלא העובד כוכבים וא"ת והא דאמר בפ' האומר משקלי עלי (ערכין כא. ושם) הקדישו משכיר הדר בו מעלה שכר להקדש ופריך היכי דייר ביה הא במעילה קאי דמשמע שבזמן השכירות יכול להקדישה וי"ל דכח שיש לשוכר אינו יכול להקדיש אלא הוא והקדש שותפין בו וימכר הבית ויקח זה דמי שכירות הבית והמותר להקדש אבל הכא מיירי שמקדיש כל השדה אף מה שאינו יכול להקדיש עכשיו אי נמי בהקדש ממש היה חל על שדה הממושכנת אף קודם שתפדה והכא מיירי שאוסר בקונם על המלוה לכשיפדנה דיכול להיות דבשדה ממושכנת אינו יכול לאוסרה בקונם אף על פי שיכול להקדישה כדמוכח בערכין דיכול להקדיש יותר ממה שיכול לאסור בקונם ומתרצא בהכי הא דפריך לעיל ומי איכא מידי דאילו השתא לא קדיש ולקמיה קדיש ומאי קשיא ליה דלמה לא תוכל להקדיש מעשה ידיה לאחר שתתגרש מאי שנא מנכסי מלוג שיכולה למכור עכשיו לכשתתאלמן או תתגרש אלא ודאי אע"פ שיכולה להקדיש מידי דהוי אמכר לא תוכל לאסור ועוד יכול להיות דאפילו היתה מקדשת ידיה לשמים לגמרי לא היה ראוי לחול הקדש כמו על שדה משום דבשדה חל ההקדש על גוף השדה בעודה ברשות המלוה וממילא יקדשו הפירות כשיצא הגוף מרשותו אבל ידיה אפי' הקדישו לשמים אין נתפסות בהקדש ואפילו בעבד אמר רב דגופיה לא קדיש ובבן חורין מודו כ"ע ולכן אפי' הקדישו לגמרי אין להקדש לחול יותר מאוסר למלוה בקונם שדה הממושכן לו: **קונמות** קאמרת כו'. וא"ת א"כ כל אדם יפקיע כל ממונו מבעל חובו על ידי קונם וי"ל דלאו דווקא שעבוד דבעל אלמוה רבנן אלא ה"נ דאלמוה לשעבודא דב"ח כדמוכח בריש המדיר (לקמן ע.) דפריך וכיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה ולימא דמפקע שעבודה ע"י קונם אלא ודאי דאלמוה נמי לשעבודא דאשה וא"ת בפ' אלמנה ביבמות (דף סו: ושם) גבי אלטלא דפרסוה אמיתנא אמאי קאמר רבא קנייה מיתנא הא אלמוה רבנן לשעבודא דאשה וי"ל דדוקא בקונמות אלמוה שלא יפקיע חובו אבל ההיא דפ' אלמנה דנאסר לכל העולם ליכא למימר להכי ומפקיע מידי שעבוד כמו הקדש והא דאמר בהחובל (ב"ק דף צ. ושם) דעבדי מלוג אין יוצאין בשן ועין לא לאיש ולא לאשה דלאלמוה רבנן לשעבודא דבעל אע"ג דשחרור דמי להקדש סבירא ליה לרבא בפרק אלמנה (יבמות דף סו:) כמ"ד לאשה אבל לא לאיש א"נ ידו עדיפא מידה כיון דאכיל פירות בחייה כדאמרינן בהכותב (לקמן דף פג.): **הקדש** חמץ ושחרור. כתבתי בהשולח (גיטין מ: ושם): **ארבע** יושבת בקתדרא. אע"ג דבשלש נמי אינה עושה מכל מלאכות שהוזכרו במשנה מכל מקום עושה מלאכות קטנות שבבית שלא הוזכרו במשנה ואיכא נמי ארמי ופרחי דבגמרא וכי הכניסה לו ד' אינה עושה כלום: **טוחנת** ס"ד. הא דתנן בהניזקין (גיטין סא:) אשת חבר טוחנת עם אשת עם הארץ לא פריך טוחנת ס"ד דדוקא הכא פריך דאתא לאשמועינן אלו מלאכות שהאשה עושה דקאי אעיקר מלאכה: **תני** רבי חייא אין אשה אלא ליופי. לא פליג אלא אטחינת ואופה ומניקה את בנה וכיוצא בהן שמכחישות יופיה אבל אעושה בצמר לא פליג דמעשה ידיה תחת מזונות: **כגון** שנדרה היא וקיים לה הוא. שאסרה הנאת הנקה על עצמה שהיא נהנית בהנקה כדאמר לקמן הוא אומר שלא להניק והיא אומרת להניק שומעין לה משום צערא דידה וכי ההיא דשוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה אבל ליכא למימר דאסרה הנאת יניקתה עליו כיון דמשעבדא ליה אין הנדר חל והשתא פליגי דב"ש סברי דהוא נתן אצבע בין שיניה הלכך אינו כופה להניק פי' להשכיר מינקת וב"ה סברי היא נתנה אצבע בין שיניה וכופה להניק שתשכיר לו מינקת או תצא בלא כתובה:

רבי

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' יד ופ"ח מהל' מלוה ולוה הל' ו ז סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קיז סעיף ז:

נו ב מיי' פ"ה מהלכות עבדים הל' טו סמג עשין פו טוש"ע שם סעי' ו וטוש"ע י"ד סי' רסז סעיף סח:

נז ג מיי' פכ"א מהל' אישות הל' ה סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע סי' פ סעי' ו (ע"ש במ"מ):

נח ד מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעי' ד:

נט ה מיי' שם הל' א טוש"ע שם סעיף א:

ס ו מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעי' ז:

סא ז ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

סב ט מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ג:

סג י מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ג:

סד כ ל מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ו:

סה מ מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סימן פב סעי' א:

סו נ ס מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעי' ה:

תוספות רי"ד

מתני' אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה טוחנת ואופה ומכבסת ומבשלת ומניקה את בנה ומצעת לו את המטה ועושה בצמר הכניסה לו שפחה א' לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת שתים אינה מבשלת ואינה מניקה את בנה שלש אינה מצעת לו את המטה ארבע יושבת בקתדרא ר"א אומר אפי' הכניסה לו ק' שפחות כופה לעשות בצמר שהבטלה מביאה לידי זימה רשב"ג אומר אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה יוציא ויתן כתובה שהבטלה מביאה לידי שיעמום. טוחנת ס"ד פי' דמשמע שהיא תגלגל הרחים ואם הם רחיים של מים או של בהמה למה תגלגל היא את הרחיים דטריחא לה מילתא טובא אלא אימא מטחנת פי' להזמין החטין וללקט הקמח א"נ ברחייא דידא פי' שיש מקומות שטוחנין ברחיים קטנים של יד: ומניקה את בנה מתני' דלא כב"ש דתניא נדרה שלא להניק את בנה בש"א שומטת דד מפיה ובה"א כופה ומניקתה נתגרשה אין כופה אותה להניק ואם הי' מכירה כופה ומניקתה מפני הסכנה ומעלה לה שכרה ודוקא גרושה אבל אלמנה חייבת להניק את בנה בלי שכר כמו שהיתה עושה בחיי בעלה ומ"ה אסורה להנשא עד כ"ד חדש והיתומים כופין אותה להניק (ומעלה) [ואין מעלין] לה שכר הנקה כ"א ניזונית מהן מזונות מרווחים ופוחתין לה ממעשה ידיה כדין מניקה בחיי בעלה שאותו השיעבוד שהי' מוטל עלי' להניק את בנה בחיי בעלה מוטל עלי' אף לאחר מיתתו. ורב צמח גאון ז"ל כתב שגם האלמנה מעלין לה שכר הנקה ואינו נ"ל. אבל כשנגירשה פקע שיעבודו מעלי' ואינו כופה אותה אך אם הוא מכירה [כופה] ובשכר וגרושה מניקה כיון שאין מוטל עלי' להניק את בנה רשאי היא להנשא מיד וא"צ להמתין כ"א ג"ח אף אם הי' מכירה כלל אמרו המשועבדת לינק אינה רשאי להנשא עד כ"ד חודש ושאינה משועבדת לינק היא רשאי להנשא מיד. ומ"ה אמרי' לקמן מניקה שמת בעלה בתוך כ"ד חודש ולא קתני מניקה סתם למימר דוקא שמת בעלה אבל

מסורת הש"ס

א) ב"ק פט: יבמות סו. סו: גיטין מ: נדרים פו., ב) [תענית לא.], ג) [תוספתא פ"ה], ד) לעיל נג. [ולקמן עא.], ה) [שם], ו) [לקמן סא.], ז) וכן משמע לעיל דקאמר בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו שכן אדם אוסר פירותיו על חבירו ומה כח הוא זה שיכול להקדיש אלא אע"ג דיכול להקדישם לא היה לו לאוסרם על חבירו שאינו ברשותו אפ"ה אוסר ה"ה דאוסר פירות חבירו עליו. ת"י, ח) [וי"ל שמניה בעל אינו מאחרים והוא יפרע להם בעל כרחו ואע"פ שגם על אחרים יכול לאוסרו זה ודאי לא יעשה שיהיה מופרס מכל אדם ובריש המדיר דקאמר היכי מצי מדיר לה לא בעי למימר ע"י קונם דמפקיע דמשתגרא דכי היכי דאלמוה לשעבודא דבעל ה"נ אלמוה לשעבודא דאשה. ת"י, ט) שבת קלה.

◆

לעזי רש"י

אישקלויי"ר להבהיק (את העור).

◆

מוסף רש"י

הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד. הקדש, עשה שורו אפותיקי לבעל חובו וחזר ליה זה והקדישו קדושת הגוף למזבח, מפקיע שעבודיה דמלוה ומותר למזבח ואין בו משום גזל, שבחת (גי' הב"ח: שכת) הקדש מפקיעו הואיל ולא היה קנוי לו ממש אלא עומד לגבות הימנו, ודוקא קדושת הגוף, אבל קדושת דמים לא אלימי לאפקועי שעבוד מלוה דתנן (ערכין כג:) מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים הללו על מנת לגלם לאשה את כתובתה כו' (ב"ק צ. ובעי"ז יבמות סו. ונדרים פו: וגיטין מ.). חמץ, נכרי שהלוה את ישראל על חמצו ולא הרהינו אצלו, דמחוסר גוביינא, שהיה עומד החמץ בביתו של ישראל ואין לנכרי עליו אלא שעבוד. כשבא עת ביעורו מפקיע איסור החמץ את שעבוד הנכרי וחייב ישראל לבערו, והא דתנן בפסחים (ל:) נכרי שהלוה לישראל על חמצו מותר בהנאה לאחר הפסח, מוקי לה רבי התם בשהרהינו אצלו, שנתנו במשכון ביד נכרי, דלא מחוסר גוביינא ולא שעביד אלא קנייה ממש (ב"ק צ. ובעי"ז יבמות סו. וסו: ונדרים שם וגיטין שם). ושחרור, עשה עבדו אפותיקי ושחררו הלוה משוחרר וגובה זה חובו ממקום אחר (ב"ק צ. ובעי"ז יבמות סו. וסו. ונדרים שם). שנדרה היא וקיים לה הוא. שאמר יתקיים או הפרים ולא הפר ביום שמעו (לעיל נב.). הוא נותן אצבע בין שיניה. לינסך, שלא הפר לה (שם). היא נתנה אצבע בין שיניה. ושכתו כלומר היא גרמה לעצמה (שם).

◆

תוספות רי"ד (המשך)

אם נתגרשה א"צ להמתין. וכפי' החולץ דאמרי' התם לא ישא אדם מעוברת חבירו ומינקת חבירו דמשמע אפי' גרושה הא אמרי' התם ותיתי ותבעינהו ליורשין דאלמא לא מיירי אלא באלמנה אבל בגרושה כיון שהיא יכולה להשליך בנה לבעלה למה היא צריכה להמתין אך אם הי' מכירה כופין אותה מפני סכנות הולד (והרב אומר אע"ג דמכירה נמי יכולה להנשא הגרושה אחר ג' חדשים):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones